

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою «Облік і аудит»
(назва освітньої програми)

на тему: «Облік і контроль готової сільськогосподарської продукції та її реалізації (на прикладі ТОВ Агрофірма «Кодима»)»

Виконавець:

студентка ЦЗВФН група 4зф1

Вітюкова Ірина Валеріївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____ /підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Добрунік Тетяна Пилипівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____ /підпис/

Одеса 2021

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В сучасних умовах господарювання вирішальне місце у діяльності підприємства займає ефективна організація виготовлення та збуту конкурентоспроможної продукції. Бухгалтерський облік повинен відображати дані не лише про обсяг продукції та доходи від її реалізації, але й про асортимент продукції, сегменти ринку та попит на продукцію, масштаби продажу, ціни, витрати на маркетингові дослідження, канали збуту й витрати на їх функціонування та інші показники, необхідні для управління процесом збуту. З розвитком ринкової економіки та введенням в дію національних стандартів обліку суб'єктам господарювання надано значні права і можливості у реалізації своїх економічних інтересів, вибору способів організації виробництва та збуту продукції, організації та методики її обліку.

Питання, пов'язані з обліком та контролем готової сільськогосподарської продукції та її реалізації, висвітлювали вітчизняні й зарубіжні економісти. Найбільш ґрунтовно проблемні питання розглянуто в працях таких сучасних вчених: Богданович О.А., Бондаренко Н.М., Галицький О.М., Добрунік Т.П., Іваніцька В.О., Кравченко М.В., Куцик П.О., Макарова Г.С., Малахов В.А., Михайлова Л.І., Пилявець В.М., Плаксієнко В.Я., Подолянчук О.А., Погріщук Б.В., Семенюта А.В., Хмелюк А.В. та ін..

Проте питання обліку готової продукції сільськогосподарських підприємств залишається актуальним і потребує кардинального вирішення в умовах сьогодення. Відсутність системних та комплексних підходів щодо обліку продукції не дозволяє отримати вичерпну інформацію, необхідну для прийняття управлінських рішень. Відтак, кожне підприємство має забезпечити проведення чіткого та достовірного обліку і забезпечення системи контролю процесу виробництва та реалізації готової продукції. Тому актуальним визначення основних аспектів на теоретичному та практичному рівнях щодо обліку та контролю виробництва та реалізації готової сільськогосподарської продукції в умовах функціонування конкретних суб'єктів агробізнесу.

Мета дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретико-методичних аспектів обліку та контролю процесу виробництва та реалізації сільськогосподарської продукції та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення обліково-аналітичної системи на підприємстві.

Завдання дослідження:

- дослідити сутність, класифікацію та оцінку готової продукції з урахуванням галузевих особливостей аграрного виробництва;
- розглянути нормативно-правову базу обліку готової сільськогосподарської продукції та її збуту;
- виявити проблематику обліку господарських операцій з обліку оприбуткування та реалізації готової продукції;
- надати загальну організаційно-економічну характеристику діяльності ТОВ Агрофірма «Кодима» ;

- визначити особливості первинного обліку при здійсненні операцій з готовою продукцією на сільськогосподарських підприємствах;
- проаналізувати синтетичний та аналітичний облік операцій виробництва та реалізації готової продукції на підприємстві;
- провести аналіз динаміки, структури та ефективності виробництва і реалізації продукції на базовому підприємстві;
- визначити методичні аспекти та порядок здійснення внутрішнього контролю на ТОВ Агрофірма «Кодима»;
- розкрити основні недоліки обліку та контролю готової продукції та запропонувати шляхи їх вирішення.

Об’єкт дослідження. Об’єктом дослідження є процес обліку та контролю на аграрному підприємстві ТОВ Агрофірма «Кодима».

Предмет дослідження. Предметом дослідження виступає система обліку та контролю готової продукції та її збуту на сільськогосподарських підприємствах.

Методи дослідження. В процесі виконання кваліфікаційної роботи були проведені дослідження на теоретичному та практичному рівнях пізнання. Для досягнення мети дослідження були застосовані наступні методи: при аналізі організаційного змісту та теоретичних основ – монографічний, історично-економічний методи; при розрахунку економічних показників – метод порівняльного аналізу; для розрахунку обсягів виробництва готової продукції – розрахунковий метод та статистичний; для зіставлення даних фінансової звітності підприємства у динаміці декількох років використано метод порівняння; при теоретичних узагальненнях та розроблення пропозицій по вдосконаленню обліку та контролю – формально-логічний, системний аналіз та абстрактно-логічний метод.

Інформаційна база дослідження. При написанні кваліфікаційної роботи були використані Закони України, Податковий Кодекс України, Національні П(С)БО та інші нормативні документи, які регламентують порядок обліку процесу виробництва та реалізації готової продукції на аграрних підприємствах. В інформаційну базу залучено наукову періодичну літературу, а саме монографії, навчальні посібники, наукові праці провідних фахівців-дослідників у сфері особливостей обліку сільськогосподарського виробництва, матеріали науково-практичних конференцій, періодичні видання, дані мережі Internet, а також первинні документи, облікові реєстри, фінансова та статистична звітність підприємства ТОВ Агрофірма «Кодима».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (70 найменувань) та 22 додатки. Загальний обсяг роботи становить 91 сторінку. Основний зміст викладено на 82 сторінках. Робота містить 11 таблиць, 19 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретичні аспекти обліку готової сільськогосподарської продукції»** визначено сутність та класифікацію готової продукції з урахуванням особливостей аграрного виробництва, розглянуто теоретичні основи та нормативне регулювання обліку готової сільськогосподарської продукції та її реалізації, акцентовано увагу на умовах первісного визнання сільськогосподарської продукції, методах її оцінки при первісному визнанні, відображенні готової продукції у регістрах обліку та звітності підприємства, визначено основні особливості та проблемні аспекти щодо облікового забезпечення аграрного товаровиробництва.

У другому розділі **«Організаційно-практичні аспекти обліку готової продукції ТОВ Агрофірма «Кодима»»** визначено основні види діяльності ТОВ Агрофірма «Кодима», представлено організаційні аспекти та проаналізовано економічні показники впровадження сільськогосподарської діяльності підприємства, наведено структуру управління підприємством, зазначено систему оподаткування, порядок складання фінансової та податкової звітності, зазначено загальні аспекти організації бухгалтерського обліку, висвітлено документальне оформлення операцій з виробництва та реалізації сільськогосподарської продукції, розглянуто перелік регістрів зведеного, аналітичного та синтетичного обліку, систематизацію інформації про виробництво та реалізацію продукції ТОВ Агрофірма «Кодима» у системі рахунків бухгалтерського обліку.

У третьому розділі **«Аналіз і контроль виробництва та реалізації продукції: теорія та діюча практика»** визначено структуру реалізованої продукції ТОВ Агрофірма «Кодима» за галузевим напрямком, наведено обсяги реалізації та структура товарної сільськогосподарської продукції за її видами, динаміку обсягів виробництва окремих сільськогосподарських культур, проаналізовано основні результативні показники діяльності підприємства, проаналізовано зміни виробничої собівартості виробленої продукції за її видами та собівартості окремих видів реалізованої сільськогосподарської продукції рослинництва, визначено основні показники рентабельності аграрного виробництва, проведено аналіз фінансової стійкості підприємства; зазначено організаційні та методичні аспекти контролю виробництва та реалізації готової продукції та наведено ймовірні порушення в організації обліку сільськогосподарської діяльності на підприємстві, за результатами яких обґрунтовано основні пропозиції щодо вдосконалення облікового процесу на підприємстві взагалі та окремо обліку виробництва і реалізації готової сільськогосподарської продукції.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі проведено теоретичне узагальнення та обґрунтування сутності та особливостей методики бухгалтерського обліку та контролю сільськогосподарської продукції та її реалізації. За результатами проведеного дослідження було сформульовані висновки і пропозиції, що відповідають поставленій меті та завданням.

1. Визначено, що на сільськогосподарських підприємствах під готовою продукцією розуміють товарну продукцію рослинництва, тваринництва, промислових та обслуговуючих виробництв, продукцію переробки, закуплену у громадян для подальшої переробки, що відповідає затвердженим стандартам. Для спрощення ведення бухгалтерського обліку продукцію сільського господарства класифікують за: галузевою ознакою, категорією (основна, супутня та побічна).

2. Встановлено, що основними нормативними документами, які регламентують особливості обліку процесу сільськогосподарського виробництва, формування витрат на біологічні перетворення, первісне визнання сільськогосподарської є П(С)БО 30 «Біологічні активи» та Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств № 132.

3. Серед основних проблемних питань з обліку готової продукції можна виділити: організація облікової політики підприємства; документальне оформлення; достовірність формування витрат на виробництво; методи оцінки готової продукції при її первісному визнанні; визначення правильності формування доходу від реалізації продукції; формування облікової інформації щодо виробництва, надходження та реалізації готової продукції; відображення інформації у звітності.

4. Основна діяльність підприємства ТОВ Агрофірма «Кодима» носить багатогалузевий характер, агрофірма спеціалізується на вирощуванні продукції рослинництва та тваринництва, здійснює переробку як власної так і давальницької сировини, що дозволяє отримувати високі фінансові результати, хоча й спостерігається їх зниження, в основному за рахунок зростання собівартості реалізованої продукції. Визначено, що чистий прибуток підприємства зменшився у 2019 році порівняно із 2017 роком на 2759,0 тис. грн., проте як чистий дохід збільшився на 5348,0 тис. грн., а собівартість реалізації зазнала значного зростання на 8664,09 тис. грн. у 2019 році порівняно із 2017 роком. Дана тенденція зумовлена, насамперед, зміною виробництва й реалізації окремих сільськогосподарських культур, які мають відповідні реалізаційні ціни та притаманні їм витрати на виробництво. Ведення сільськогосподарського товаровиробництва та наявність у своєму розпорядженні орендованих сільськогосподарських земель дає підставу застосування спрощеної системи оподаткування зі сплатою єдиного податку 4-ї групи.

5. Встановлено, що для відображення в обліку процесу виробництва та реалізації сільськогосподарської продукції підприємство використовує

національні П(С)БО, основним з яких є галузевий П(С)БО 30 «Біологічні активи». Для формування витрат на виробництво готової продукції використовуються окремі субрахунки до рахунку 23 «Виробництво». Готову продукцію враховують на рахунку 27 «Продукція сільськогосподарського виробництва» з відкриттям субрахунків галузевого призначення для продукції рослинництва і тваринництва. Встановлено, що немає єдиної методики щодо оцінки готової продукції при її первісному визнанні. При оприбуткуванні готової продукції з процесу біологічних перетворень застосовують один з методів: або за справедливою вартістю або за плановою виробничою собівартістю. Вивчення діючої практики ведення первинного обліку ТОВ Агрофірма «Кодима» свідчить проте, що підприємство не використовує спеціалізовані форми первинних документів. Зведений облік формування витрат та виходу сільськогосподарської продукції на досліджуваному підприємстві ведеться у дозвільних формах, не використовуються загальноприйняті реєстри для аграрних підприємств. Проте, в основному систематизація в обліку витрат на виробництво продукції та її реалізації на рахунках бухгалтерського обліку на даному підприємстві відбувається відповідно до загальної методики.

6. За результатами проведеного аналізу встановлено, що домінуючим напрямком аграрного виробництва є реалізація рослинницької продукції. У структурі товарної продукції домінує вирощування зернових культур, питома вага яких зростає від 58,6% у 2017 році до 66,1% у 2019 році. Виробництво продукції тваринництва має незначну питому вагу у 2017 році, а вже у 2018 та 2019 роках спостерігається скорочення такого напрямку як вирощування свиней, залишається тільки вирощування ВРХ. За обсягами виробництва відзначається домінування такої сільськогосподарської культури як кукурудза на зерно, хоча й спостерігається зменшення її виробництва у 2019 році, виробництво продукції таких сільськогосподарських культур як пшениця та соняшник має стійку тенденцію до зростання. Проведений аналіз собівартості продукції свідчить про її загальне зростання як у процесі виробництва так і при реалізації продукції. Це зумовлено зростанням собівартості по таким зерновим культурам як пшениця та кукурудза на зерно, а також зростанням собівартості по технічним культурам – ріпаку та соняшнику. Кардинальні зміни собівартості продукції вплинули на зниження таких показників ефективності як рентабельність реалізації та рентабельність продаж як в цілому по галузі рослинництва такі і на загальну ефективність фінансово-господарської діяльності ТОВ Агрофірма «Кодима». Однак підприємство залишається високоприбутковим та характеризується достатнім рівнем фінансової стійкості.

7. Внутрішній контроль на підприємстві здійснюється відповідальними особами згідно з постановою керівництва, а саме головним бухгалтером, завідувачем складом, інші відповідальними особами. Контроль проводиться за двома методами: документальний контроль та фактичний з періодичністю в один квартал. Внутрішньогосподарський оперативний контроль спрямовують на правильність визначення обсягів реалізованої продукції, якості, цін, дотримання графіка реалізації. Досліджується правильність розрахунку

собівартості реалізованої продукції, а саме включення у собівартість витрат тільки того періоду, до якого вони відносяться, визначається достовірність списання витрат на дебет рахунка 901 «Собівартість реалізованої готової продукції». На підприємстві проводиться щоквартальна інвентаризація, за результатами якої формують інвентаризаційну відомість з визначенням відхилень фактичних та облікових даних. Недоліками контролю на досліджуваному підприємстві ТОВ Агрофірма «Кодима» є те, що первинні документи бухгалтерського обліку та документи які надаються відповідальними особами не надають стовідсоткової впевненості в їх достеменності. В системі внутрішнього контролю на підприємстві відзначаються певні прогалини, мають місце постійні нестачі добрив, посівних матеріалів.

8. Дослідження у системі діючої організації обліку в цілому та обліку виробництва і реалізації продукції у ТОВ Агрофірма «Кодима» показали окремі недоліки. По-перше – це прогалини в документальному забезпеченні операцій з формування витрат на виробництво готової продукції. Пропонуємо підприємству для обліку витрат товарно-матеріальних цінностей, а саме насіння, мінеральних добрив використовувати первинні документи, які розроблено для сільськогосподарських підприємств, а саме Акти витрачання насіння і садивного матеріалу, Акти про використання мінеральних, органічних і бактеріальних добрив, пестицидів і гербіцидів, Акти на списання виробничого і господарського інвентарю, малоцінних і швидкозношуваних предметів, Відомості на списання кормів. Встановлено, що на підприємстві при первісному визнанні готової продукцію за справедливою вартістю відсутній документ щодо підтвердження достовірності визначенні цієї справедливої вартості. Відтак доцільним є надати постійній інвентаризаційній комісії підприємства функцій комісії з визначення справедливої вартості продукції при її первісному визнанні із застосуванням передбачених П(С)БО 30 «Біологічні активи» та Методичних рекомендацій №1315 та складання Акту визначення справедливої вартості (для формування доходів і витрат від первісного визнання сільськогосподарської продукції та біологічних активів, які обліковуються за справедливою вартістю).

Паралельно з удосконаленням первинного обліку виходу готової продукції для управління підприємством важливе значення має також можливість отримання менеджерами аналітичної інформації із системи поточного обліку. Для покращення інформативності обліку виходу готової продукції зернових культур вважаємо за необхідне до субрахунку 271 «Готова продукція рослинництва» відкрити рахунки четвертого порядку у розрізі видів продукції. З метою поліпшення узагальнення даних щодо виробництва та реалізації продукції доцільно використовувати притаманні аграрним підприємствам реєстри аналітичного та синтетичного обліку, а також управлінські реєстри, наприклад, форму Книги обліку руху продукції сільськогосподарського виробництва.

Для покращення систематизації облікової інформації щодо виробництва та реалізації продукції ТОВ Агрофірма «Кодима» рекомендовано впровадити

автоматизовану програму «ІС: Бухгалтерія сільськогосподарського підприємства для України», що значно полегшить процес обліку.

Пропонуємо створити на цьому підприємстві відділ контролю, завдання якого будуть полягати в такому: контроль формування прямих витрат на виробництво окремих видів продукції; контроль достовірності визначенні справедливої вартості продукції при її первісному визнанні; контроль формування загальновиробничих витрат і віднесення їх на рахунки обліку виробництва окремих видів продукції; перевірка своєчасності відображення в обліку операцій, пов'язаних з реалізацією продукції.

Таким чином, проведений аналіз господарської діяльності, організації обліку та контролю на підприємстві нами було запропоновано шляхи покращення їх організації, подані заходи по організації обліку і контролю, впровадження в практичну діяльність яких буде сприяти підвищенню ефективності виробництва в цілому по підприємству ТОВ Агрофірма «Кодима» Кодимського району Одеської області.

АНОТАЦІЯ

Вітюкова І.В. «Облік і контроль готової сільськогосподарської продукції та її реалізації (на прикладі ТОВ Агрофірма «Кодима»)»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності «071 «Облік і оподаткування»»

(шифр та назва спеціальності)

за освітньою програмою «Облік і аудит».

(назва освітньої програми)

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2021.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти сутності та класифікації сільськогосподарської продукції, теоретико-методичні та практичні аспекти обліку та контролю готової продукції з урахуванням вимог галузевих стандартів обліку та особливостей сільськогосподарського виробництва.

Проаналізовано основні економічні показники розвитку підприємства, динаміку виробництва та реалізації сільськогосподарської продукції, діючу систему первинного, аналітичного та синтетичного обліку продукції, методику проведення контролю на підприємстві

Запропоновано напрямки поліпшення обліку сільськогосподарської продукції на основі поглиблення аналітичності відображення облікової інформації, впровадження внутрішнього контролю на підприємстві.

Ключові слова: аграрне виробництво, сільськогосподарська продукція, виробництво, реалізація, ефективність, аналітичний облік, синтетичний облік, аналіз, контроль.

ANNOTATION

Vitiukova Y. «Accounting and control of finished agricultural products and their sale (on the example of Agrofirma «Kodyma» LLC)»

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty
 «071 «Accounting and taxation»»
(code and name of the specialty)
 for the educational program ««Accounting and audit»».
(title of the educational program)
 Odessa National Economics University. – Odessa, 2021

The work consider the theoretical aspects of the essence and classification of agricultural products, theoretical and methodological and practical aspects of accounting and control of finished products, taking into account the requirements of industry standards of accounting and features of agricultural production.

We have analyzed the main economic indicators of enterprise development, dynamics of production and sale of agricultural products, the current system of primary, analytical and synthetic accounting of products, methods of control at the enterprise.

We have recommended the directions of improvement of the account of agricultural production on the basis of deepening of analyticalness of display of the accounting information, introduction of internal control at the enterprise

Keywords: agricultural production, agricultural products, production, sales, efficiency, analytical accounting, synthetic accounting, analysis, control.